

Oponentský posudek bakalářské práce:

**Lucie KRUCHŇOVÁ, *Židovské obyvatelstvo soudního okresu Sedlec a jeho sociální postavení do roku 1945 (se zvláštním zřetelem k roku 1940).***

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2014, 113 stran

Nezanedbatelnou část populace českých zemí tvořilo v minulosti židovské obyvatelstvo, které se v období druhé světové války a protektorátu stalo terčem persekuce nacistů. Zkoumání těchto otázek souvisejících s problematikou holocaustu patří právem mezi frekventovaná témata domácí i zahraniční historiografie. Velmi potřebné je ale i zpracování dějin různých židovských komunit, jejich sociálního rozvrstvení i vývoje. Právě na tyto otázky se zaměřuje bakalářská práce Lucie Kruchňové, která si vybrala židovské obyvatelstvo někdejšího soudního okresu Sedlec.

Svou práci pojala L. Kruchňová dosti široce a důkladně. Tomu odpovídá i využití takřka všech dostupných pramenů (včetně materiálů nacházejících se v Židovském muzeu nebo Městském muzeu v Sedlčanech, i když hlavním zdrojem se staly dokumenty příslušné Židovské náboženské obce ze SOkA Příbram a elaboráty sčítání lidu z roku 1930 v Národním archivu), jejichž zhodnocení přinesla autorka v Úvodu, v němž současně vysvětlila i geografické vymezení svého zkoumání (s. 8–12). V následujících dosti rozsáhlých kapitolách pak detailně přiblížila historický kontext – vývoj v Protektorátu Čechy a Morava se zřetelem na právní předpisy upravující postavení židů, ať již ze strany říšských nebo protektorátních orgánů (s. 13–19), otázku objektu těchto předpisů, tj. vymezení židovského obyvatelstva včetně míšenců a prokazování židovského původu (s. 20–25), až po připomenutí rozhodnutí o tzv. konečném řešení židovské otázky na konferenci ve Wannsee (s. 26–28). S těmito kompilačními částmi své práce se L. Kruchňová vypořádala úspěšně a prokázala dobrou základní orientaci v dané problematice a schopnost práce s různými zdroji.

Následující tři kapitoly již představují výsledek vlastního výzkumu L. Kruchňové a jsou tak nejpřínosnější částí její práce. V páté, dosti rozsáhlé kapitole (s. 29 – 45) se autorka soustředila na představení Židovské náboženské obce Prčice, zaujímající nejen území sedleckého okresu, ale částečně zasahující i do okresů sousedních, a to na základě jejich stanov a volebního řádu, věnovala se i hospodářským a finančním záležitostem či dalším otázkám (řešení sporů, změna stanov) a stručně zmínila i další židovské komunity na daném území. Přestože nutně vycházela z pramenů normativních, podařilo se jí detailněji přiblížit fungování židovské obce, činnost jejich představitelů či zaměstnanců (představenstvo, starosta, pokladník, účetní, přednostové modliteben, revizoři, rabín, kantoři a učitelé, košerák). Šestá kapitola, nazvaná „Sociální struktura židovského obyvatelstva organizovaného v ŽNO Prčice“ (s. 46–59) je věnovaná zejména teoretickým otázkám studia sociálních struktur, a to na základě propracovaných metodických postupů ostravských historiků J. Matějčka a J. Macháčové, zmíněny jsou i pohledy sociologické. Teoretické postuláty pak L. Kruchňová úspěšně aplikovala na zkoumanou oblast a zpracovala židovské obyvatelstvo na Sedlecku (nakolik jí to dovolovaly prameny) z hlediska povolání se zohledněním věku a pohlaví. V poslední, sedmé kapitole (s. 60–76) pak podala detailní přehled židovské populace k roku 1940 v rámci prčické náboženské obce, a to podle lokalit (a v rámci nich i jednotlivých ulic a domů), který následně doplnila rozbohem rodinné, společenské, majetkové a finanční situace


zachycených židovských rodin. V následné „procházce“ židovskou obcí tak před čtenářem plasticky vystupují konkrétní jména osob s jejich rodinnými příslušníky, konkrétními údaji o majetku počínaje drobnými úsporami či šperky po rozsáhlejší částky. Působivost těchto údajů je umocněna připojením fotografií zmiňovaných osob – obětí holocaustu, které autorka zařadila do obrazové přílohy.

Svou práci završila L. Kruchňová poměrně rozsáhlým Závěrem (s. 77–79), který přináší shrnutí dosažených výsledků. Nejvýznamnější z nich představuje konstatování, že většina z 94 židů žijících v roce 1940 v obvodu Židovské náboženské obce Prčice (z nichž se nakonec dožilo konce války jen několik) patřila do střední vrstvy.

V práci nechybí dosti obsáhlý seznam pramenů a literatury včetně internetových zdrojů (s. 80–82, zde jen postrádám uvedení data poslední editace) a četné přílohy, doplněné seznamem, kam autorka kromě již zmíněných fotografií zařadila reprodukce několika dobových map sedleckého okresu, grafy a především tabulky, obsahující sazebník rituálních úkonů, soupisy osob bez povolání, žen „v domácnosti“ a zejména osob s povoláním, zvláště bych ale chtěla vyzdvihnout obsáhlý přehled 140 protizidovských nařízení z let 1938 až 1941 (s. 87–96), i když u něj bohužel chybí uvedení zdroje. To ovšem také představuje v podstatě mou hlavní výhradu, upozornit mohu ještě na nesprávné skloňování názvu vsi Sušetice (s. 68 – ze Sušetic, nikoli ze Sušetice), zatímco Prčice je (oproti obecně rozšířenému tvaru) skloňována správně.

Bakalářská práce Lucie Kruchňové představuje velmi detailně a poctivě zpracovaný příspěvek k dějinám židovského obyvatelstva českých zemí, přičemž lze doufat, že autorka svůj záběr v budoucnu ještě rozšíří. Ve své práci si poradila nejen s pramennou základnou, ale i bohatou literaturou a teoretickou problematikou sociálních dějin, její práce je psána čtivě, bez výraznějších stylistických prohřešků nebo gramatických chyb. Bakalářská práce tak rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ prací (a rozsahem je výrazně přesahuje), proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 11. června 2014



Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.